

ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ:

Ο ΓΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΓΡΗΛΗ

(Πάνω απ' τὰ ὀρόντα κ' οἱ δύο τους).

Ο ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ

Ἡ σκηνή, ἀνοιγμένη πέρα ὡς πέρα στο βάθος, παριστάνει μιὰν ἀπλόχωρη βεράντα ἐξοχικῆς ἑπαυλῆς χτισμένης σὲ ἀψηλὸ βράχο στὸ παραθαλάσσιο· χονδρὰ μαρμαρένια κάγκελα στὸ βάθος δίνουν νὰ ὑπονοηθῇ τὸ ὕψος τοῦ γκρεμοῦ ὥς τὴ θάλασσο πού ἀπέραντη συνεχίζει μὲ τὸν ἀστερωμένο οὐρανὸ τὸ ἄπειρο πού δὲν τὸ φτάνει μάτι. Πολύφυλλα δένδρα, πλαισιώνουν αὐτὸ τὸ θέαμα, πού δείχνεται ἀκόμα μεγαλοπρεπέστερο πίσω ἀπ' τὴ σκοτεινὴ πρασινιά. Ἀριστερὰ, μιὰ μεγάλη μαρμαρένια γλίστρα, ξεχύνει τὶς φυλλωσιές της σὰ μιλιά στὰ μαρμαρένια κάγκελα· τὸ γαλατερό σεληνόφωτο λούζει τὴν ἀτμόσφαιρα σὰ νύχεται εἰς τάρατο ἀπ' τοὺς θεατὲς φεγγάρι. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀνάμεσα στὰ δένδρα πού δείχνουν τὰ κλαδιά τους μπορεῖ κανεὶς νὰ μπῇ στὴ βεράντα.

Πολλὲς καρέκλες, διπλωτὲς καὶ πολυθρόνες ψάθινες, ἀταχὰ βαλμένες, προδίδουν τὴν παρορσία κόσμου πού μόλις ἔφυγε. Δεξιὰ, παράμερα, ἓνα τραπέζακι μᾶδες, μποτύλλιες, κατὰκια κτλ. πιτροποιοῦν πῶς γλεντοῦσε ὁ κόσμος πού ἔφυγε στὴ φεγγαριάτικη αὐτὴ βεγγέρα.

Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς σκηνῆς, στὸ μέσο, ἐπίπεδο, μισογυρισμένες στὸ κοινὸ, οἱ πολυθρόνες τοῦ γέροντος καὶ τῆς γρηλῆς. Ὁ Γ' ἔρως κἀθετα στὰ δεξιὰ καὶ ρεμβάζει. Χάμω, βιβλία καὶ φημερίδες. Περιμένει τὴ Γρηῃ του πού ἄφησε τὸ ἐργόχειρό της στὸ τραπέζακι πλάι στὴν πολυθρόνα της καὶ πῆγε νὰποβγάλλῃ τὴν εὐθυμὴν παρέα.

(Σιωπή επιβλητική. Ὁ ΓΕΡΟΣ σηκώνεται ἀπὸ τὴν πολυθρόνα του· πηγαίνει καὶ ἀγκουμπᾷ στὰ κάγγελα ὄνειροπλέοντας πρὸς ἓνα διαμαντένιο ἀστέρι πού τρεμοσβύνει. Σὲ λιγουλάκι, γυρνᾷ ἀπὸ τὰ δεξιά ἢ ΓΡΗΑ. Φαίνεται πανεύτυχῃ ἢ εὐχαρίστηση λάμπει στὴ ματιά της. Κάθεται καὶ κυττάζει μὲ λίγη ἀτορία τὸν ἄντρα της).

Η ΓΡΗΑ. — Ἀργύρη!... (Μιλιά). Πάλι δὲν ἀκούει· πάλι μὲ τὸ ἄστρο του; (Δυνατώτερα). Ἀργύρη καλέ, δὲν ἀκούς;

Ο ΓΕΡΟΣ. (Ξαρνιάζεται). Γύρισες κι' ὅλας; τοὺς ἀπόβγαλες ὅλους;... τὰ παιδιά; (Στρέφει πάντα ἀκουμπισμένος στὰ κάγγελα).

Η ΓΡΗΑ. — Δὲ μένιωσες, καθὼς ἦσουν βυθισμένος στοὺς ρεμβασμούς σου.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὸ ἀγαπημένο μας ἄστρο. Ὁ κομπάρσος μας! (Τὸ δείχνει). Μαὐτὸ γνωριστήκαμε, εἶναι τόσα χρόνια!

Η ΓΡΗΑ. — Κονσεύουν ἐξήντα... ὁλόκληρος βίος!

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Γέλυστά) Ἀπὸ ποῦ ἢ Κα' Ἀγγελάτα, ἄρχισε νὰ κρύβῃ τὰ χρόνια της;

Η ΓΡΗΑ. — Ἔ... ἴσως ἐξηνταένα, ἐξηνταδύο...

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἀδιόρθωτες ἢ γυναῖκες! καὶ μ' αὐτὸν τὸν ἄντρα τοὺς ἀκόμα τοὺς ἀρέσει νὰ ἐρωτοφρόνουν. Ἐξήντα δύο, χά χά! Γιὰ βάλει καὶ ἄλλα πέντε

Η ΓΡΗΑ. — Τὶ λὲς καλέ; Ἐξηνταεφτά χρόνια εἶνε πού γνωριστήκαμε; (Νόστιμα). Γεράσαμε κι ἐγώ!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Γιὰ μένα εἶσαι πάντα τὸ κοριτσάκι δεκαεφτᾶ χρονῶ, ἅμα νοχτοκουθενταῖσαμε στὸ ἄστράκι μας. Θυμᾶσαι;

Η ΓΡΗΑ. — Ποῦ νὰ θυμηθῶ; τόσα χρόνια πέρασιν καὶ κάπως δικαιῶμαι νὰ ξεχάσω τὴν ἡλικία μου.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Βρίσκοντάς την, φρεσκά, μικρότερη.

Η ΓΡΗΑ. — (Γλυκά). Γιὰ στάσου· ἐξηνταδύο καὶ πέντε, εἶπες, ἐξηνταεφτά. (Λογαριάζει): Δὲ μου λὲς, εἶσαι βέβαιος πὼς μὲ γνώρισες δεκάξη· χρονῶ κοπέλλα;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Δεκαεφτᾶ, δεκαεφτᾶ καὶ λίγους μῆνες μάλιστα.

Η ΓΡΗΑ. — Κι ἐγώ... ἄς εἶναι δεκαεφτάμισο γιὰ τὴν ἀκρίβεια, νὰ ποῖς, καὶ ἐξηνταπέντε;

Ο ΓΕΡΟΣ.— Έξ ἤ ν τ α - έ φ τ ά Τὸ μισὸ τῆς ἀκρί-
θειας στὸ χαρίζω.

Η ΓΡΗΛ.— Δεκαεφτά καὶ ἐξηνταεφτά. . . κάμνουν . . . κά-
μνουν. . . Καῦμένη τὸ μυαλό μου κουρκοῦτιάσε· οὔτε κὰν
πρόσθεση δὲν ξέρω νὰ κάμω.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Τί μπλέκεις τοὺς ἀριθμούς; Νά· ἐγὼ ἤμουν
εἴκοσι χρονῶ παλληκάρι ἄμα σὲ πρωτοεῖδα καὶ τώρα εἶμαι
ὀγδονταοχτῶ περασμένα. (Στρίβει τὸ μουντάκι του).

Η ΓΡΗΛ.— Νὰ χαρῶ τὸ παλληκαράκι μου! Ναί, μὰ ἄλλο
σὰν μὲ πρωτοεῖδες, καὶ ἄλλο σὰ γνωριστήκαμε, καὶ ἄλλο
σὰν παρθήκαμε· πέρασε τόσος καιρὸς! οὐ, ζαμάνια!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ναί, καμμιά δεκαπενταριά μέρες. Ἴσως τὸ
πολὺ τρεῖς βδομάδες. Ξέχασες ἡ βίαση μας εἶχε καταντήσει
παροιμία.

Η ΓΡΗΛ.— (Γελαστὰ) Τύρρανε! Τί σοῦκαμα καὶ μὲ
παιδεύεις ἀπόψε; Τέτοια μέρα. . .

Ο ΓΕΡΟΣ.— Στάσου νὰ σὲ τυραννήσω ἐγὼ ἀκόμα παρα-
πάνω! (Πάει καὶ τὴν φιλεῖ).

Η ΓΡΗΛ.— Τρελλόπαιδο, δὲν ἄλλαζες!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ἀμὲ σύ; ποῦ ντρέπεσαι νὰ πῆς τὰ χρόνια
σου στὸν ἄντρα σου! ἀφοῦ ξέρεις καλὰ ποῦ σὲ περνῶ. . .

Η ΓΡΗΛ.— (Τοῦ φράζει τὸ στόμα) Περιστὸ νὰ πῆς πόσα!
θὰ μὲ κάνης νὰ θυμώσω, κύριε Ἀργύρη!

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Κάθεται) Λές τὰ παιδιὰ νὰ πρόφταξαν
τὸ σιδηρόδρομο;

Η ΓΡΗΛ.— Καὶ νὰ μὴν πρόφταξαν δὲν ἔχει σημασία.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Εὐκόλα τὸ λές· στὴν κατάσταση τοῦ βρι-
σκεται ἡ Εὐανθία. . .

Η ΓΡΗΛ.— Νὰ ἦταν τὸ πρῶτο ἀγγελοῦδι δὲν θὰ ἔλεγα.
Καλὲ κόρη μας εἶναι, βασιτᾶ, ἀπὸ τὸ σῶϊ μας πῆρε. Ἐγὼ
στὴ θέση σου θάνησυχοῦσα πειὸ πολὺ γιὰ τὸ Ζοζό.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Νὰ δὰ ἡ ὥρα!

Η ΓΡΗΛ.— Ὅχι κυλὲ γιὰ τὸ δικό μας τὸ Ζοζό, γιὰ τὸ
συνονόμαίό του, τὸν ἄντρα τῆς Πιπίτσας.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ἐννοιά σου· κι' αὐτὸς κρατάει ἀπὸ τὸ
αἷμά μας ἀφοῦ πῆρε κόρη μας. . . ἔμεῖς ὅμως μιλοῦμε σὰν
νὰ μὴν εἶχαν προφτάξει τὸ σιδηρόδρομο.

Η ΓΡΗΛ.— Ἐλὸν ἀνοιξες συζήτηση· σὰ νὰ ἦταν ἡ πρῶ-
τη φορὰ ποῦ ἔρχεται ἡ παιδοβολιά μας στὸ ἐρημητῆρι μας.
Ἐγὼ στὴ θέση σου θὰ ρωτιοῦμουν ἂν θὰ βροῦν θέση.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὴ συγχαρητήριά μου !

Η ΓΡΗΛ. — (Ἐκπληχτη) Τὶ ἔπαθες ;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Κομματί κρού μονάχα. . . «στὴ θέση σου». . .
«ἂν θὰ βροῦν θέση». . . Σὰν τὰ λογοπαίγνια τῆς Κατίνας.
Χα χά !

Η ΓΡΗΛ. — Τὶ ἀνοικονόμητο πλᾶσμα ! ἐγὼ τήκομαι καὶ
σὺ μοῦ βγάζεις καλάμπουρια !

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἐσὺ πάντα εἶσαι ἀνήσυχο πνεῦμα. Τώρα
μόλις ὁ Ζοῦδς γιὰ τὴν ὑγεία του—φοβήθηκες μὴν χρονώ-
σῃ—καὶ γιὰ τὴ θέση στὸ τραῖνο. . .

Η ΓΡΗΛ. — Σὰν νὰ μὴν ταράχθηκες ἐσὺ γιὰ τὴν ἐγκυ-
μοσύνη τῆς Εὐανθίας. Ἐγὼ ἔχω δίκαιο νὰ. . .

Ο ΓΕΡΟΣ. — Σεῖς ἢ γυναῖκες πάντα ἔχετε δίκαιο.

Η ΓΡΗΛ. — Ἐγὼ ἔχω δίκαιο νάνησυχώ· γιατί εἶναι τόσοι
πολλοὶ ποῦ εἴτε θὰ σταθοῦν ὁλόρθοι, εἴτε θὰ μοιραστοῦν
ἐδῶ κι' ἐκεῖ στὰ βαγόνια.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὸ κακὸ δὲν εἶναι τόσο μεγάλον ἀναγκαστι-
κῶς θὰ χωριστοῦνε σὲ πολλὰ βαγόνια· εἶναι τόσοι !

Η ΓΡΗΛ. — Εἰκοσιπέντε νομάτοι, ποῦ ὁ Θεὸς νὰ μὴν
τοὺς κάμῃ ἐξίκι. (Σταυροκοπιέται).

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἐνα παραπάνω ἔβαλες. (Μικρὴ σκέψη).

Η ΓΡΗΛ. — Λάθος, φίλε μου. Ντροπὴ σου νὰ μὴ ξεύσης
τὰ παιδιὰ σου καὶ τὴ γενειὰ σου.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Εἶναι τόσο πολλά. . . Μὰ εἶμαι βέβαιος πῶς
εἶναι εἰκοσιτέσσερα, σὰν τὰ ψηφεῖα τοῦ ἀλφάβητου. Λο-
γάριασε. Ὁ Νικολάκης μὲ τὴν Ἀντιγόνη, τὰ παιδιὰ μας
καὶ οἱ σύζυγοί τους.

Η ΓΡΗΛ. — Τέσσερα.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὰ ἔξι παιδιὰ τους μὲ τὰ ταῖριά τους.

Η ΓΡΗΛ. — Δώδεκα καὶ τέσσερα δεκάξη. Τὰ ἑγγονάκια
μας, ὀχτώ.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Δεκάξη κι' ὀχτὼ εἰκοσιτέσσερα ! Φῶς στὰ
μάτια σου ! Πῶς τοὺς σκάρωσες εἰκοσιπέντε ;

Η ΓΡΗΛ. — Ἀμὲ τὸν ἀρραβωνιαστικὸ τῆς Κούλας τὸν
ἐξέχασες ;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἀλήθεια, τὸ Ριρή. Ναὶ μὰ δὲν εἶναι παιδί
μας.

Η ΓΡΗΛ. — Σὲ τρεῖς μῆνες θὰ εἶναι, ἅμα γίνῃ ὁ γάμος.
(Εἰρωνικά). Εἰκοσιτέσσερις καὶ ἓνας πόσους κάμνουν, κύριε
Ἀργύρη ; Βλέπεις ποῦ δὲν γελιοῦμαι στοὺς ἀριθμούς ;

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Λεπτά) Θανμάσια! όρίστε εύκαιρία, τώρα ποῦ ἔχεις τόση μαθηματική διαύγεια, νά ξαναλογαριάσουμε τά χρονάκια μας, γιατί τώρα μόλις θαρρώ πῶς τά μπέρδεις.

Η ΓΡΗΛ.— (Γλυκά) Θεέ μου, καλὲ πῶς με παιδεύει! Μπρὲ ἀθεόφοβε τί σέκαμα καὶ μοῦ ψήνεις τὸ ψάρι στὴ γλῶσσα; (Ἀκούεται μτκρυὰ τὸ σφύριγμα τοῦ σιδηροδρόμου. Προσεχτικά με ἀνακούρησι). Τώρα πειὰ θὰ εἶναι φτιασμένοι στὸ σταθμό. Τὸ τραῖνο ἔρχεται.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Καὶ νά δῆς ποῦ θαῦρουν μπόλικη θέση. . . δευτεριάτικα. . . τέτοια ὦρα.

Η ΓΡΗΛ.— Αὐτὸ δὲν τὸ ξέρεις, τὸ ὑποθέτεις.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Εἶμαι βέβαιος.

Η ΓΡΗΛ.— Τὸ ὑποθέτεις γιὰ νά με καθησυχάσης.

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Κωμικά). Δὲν μπορεῖ νά συζητήση κανεὶς μαζί σου. Ἐσὺ μαντεύεις τὸ κάθε τί. Μοῦ κόβεις τὴν εὐτυχία μου.

Η ΓΡΗΛ.— (Σὰ νάπορῇ με τὴ λέξη) Τὴν εὐτυχία σου; τί θὲς νά πῆς;

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Κι' αὐτὸς με ἀπορία). Νά, τὴν εὐτυχία (Σὰν ναῦτοακούεται) Τὴν εὐτυχία. . . κι' ἐγὼ δὲ ξέρω πῶς μοῦ ξέφυγε ἡ λέξη.

Η ΓΡΗΛ.— Εἶχαμε τόσον καιρὸ νά τὴν ποῦμε ἢ νά τὴν προσέξουμε σὰν τὴ λέγαμε, ποῦ τώρα χτυπᾷ σὰν καινούργια ἔννοια στ' αὐτιά μας.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Τί ἔπαθες καὶ μιλᾷς ἔτσι;

Η ΓΡΗΛ.— Δὲν ξέρω, δὲν μπορῶ νά σοῦ ἐκφρασθῶ. Ἡ λέξη ποῦ πρόφερες μοῦ ἄνοιξε ξαφνικά— πῶς νά σοῦ ἐξηγήσω;— νέους όρίζοντες. . . ἀνησυχίες. . . ξέρω κι' ἐγώ;

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ἀνησυχίες; τί θὲς νά πῆς;

Η ΓΡΗΛ.— Δὲν καλοξέρω. . . Εὐτυχία! τί παράξενη λέξη! Πῶς μόρρεσαν νά τὴν προφέρουν τὰ χεῖλιά σου! Μοῦ φαίνεται πῶς τὴν ἀκούω πρώτη φορά. . . Δὲν ἔχεις τὴν ἐντύπωση πῶς καὶ σὺ πρώτη φορά τὴν ἐπρόφερες;

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Μετά ἀπὸ σκέψη). Ναί. . . ἂν καὶ τόσο σύ, ὅσο κι' ἐγὼ πόσες φορές θὰ τὴν ἔχουμε ξεστομήσει!

Η ΓΡΗΛ.— Μὰ τότε δὲν δίναμε σημασία. Πῶς ἀλλάζουν ἡ λέξεις, πῶς μεγαλώνουν ἅμα τῆς νοιώσουμε βαθειὰ καὶ τῆς δώσουμε ὅλη τους τὴ σημασία!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ἀπορῶ πῶς πρόφερα τέτοια λέξη. . . τώρα

αὐτοξετάζομαι καὶ ἡ ἀπορία μου μεγαλώνει. . . . Μετὰ τὸ συναίσθημα τῆς καθημερινῆς μας ἐπιπολαιότητος, τὸ περιεργό συναίσθημα τώρα. . . . — Καὶ ὅμως σίγουρα δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποῦ ψιθυρίσαμε τέτοια λέξη. Γιατὶ τὴν ὥρᾶ νὰ δίνουμε σημασίαν καὶ ὄχι πρὶν;

Η ΓΡΗΛΑ. — Πρὶν θὰ τὴν προσφέραμε μὲ τὰ χεῖλια μας μόνο. Ἴσως τώρα νὰ τὴν ἀκουσα μὲ τὴν καρδιά μου, ὅχι πιά ἐπιπόλαια.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἐσὺ δὲ ξέρω, μὰ ἐγώ, βέβαια, ἐπιπόλαια τὴν εἶπα, στὸ βρόντο. Δὲν θὰ τὸ πῆρες βέβαια στὰ σοβαρὰ ὅταν σέλεγα πῶς μοῦ κόβεις τὴν εὐτυχία μου;

Η ΓΡΗΛΑ. — (Μισορεμβάζοντας). Εἶναι περιέργη ἡ αἴσθησις ποῦ μέκαμε ἡ λέξη αὐτὴ ἅμα τὴν ἐπρόφερεις μιὰ τέτοια βραδυὰ σ' αὐτὴ τὴν ἡσυχία, σὲ τέτοιον οὐρανό, τέτοια φύση ὅταν εἴμαστε τριγυρισμένοι λίγο μόλις πρὶν ἀπὸ τὰ παιδιὰ μας. Ἔτσι καθὼς μείναμε τώρα μονάχοι (παγωμένη), θεομόναχοι μέσα στὴν ἀπέραντη φύση, μοῦ φάνηκε αὐτὴ ἡ λέξη σὰν ἓνας σκοπὸς. . . ἓνα. . . τέλος. . .

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Μόλις μπορῶντας νὰρθρῶσῃ.) Τέλος!! (Παύσῃ βαρεῖα σιωπῇ). Κι' ἐμένα μοῦ φάνηκε πῶς ἤμουν σῆναν κόσμος ζωῆς ὅλη τὴ βραδυὰ μὲ τὰ παιδιὰ μας, τὰ ἐγγόνιά μας, καὶ τὲς οἰκογένειές τους· καὶ τώρα, καθὼς μᾶς ἄφηκαν ἔτσι ἀπομονωμένους. . . (Ἀκούεται μακρὸ σφύριγμα τραίνου ποῦ χάνεται. Οἱ δύο τους ἀφουκράζονται μὲ ἀγωνία. Σιωπῇ). Ἔσθυσε ὁ ἥχος!

Η ΓΡΗΛΑ. — Ξεψύχησε σὰν κάτι ζωντανὸ ποῦ πεθαίνει.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Μὲ τὴ διαφορὰ ποῦ δὲν χάθηκε μακρύνθηκε ἀπὸ μᾶς. Ἐμᾶς ἄφησε θεομόναχους. Σὰ νὰ τραβήχτηκε ἡ ζωὴ ἀπὸ μᾶς παίρνοντας τὰ παιδιὰ μας. . . σὰ νὰ εἴμαστε. . . (δὲν τολμᾷ νὰ ἐξακολουθήσῃ).

Η ΓΡΗΛΑ. — Σὰ νὰ εἴμαστε;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Κι' ἐγώ δὲ ξέρω τί. Φοβερὸ πρᾶμα στὴν ἡλικία μας ἡ μοναξιά. Μᾶς βάζει κάτι ιδέες! Εὐτυχῶς ποῦ εἴμαστε δύο νὰ τὴν ὑπομένουμε. (Ψεύτικο θάρος). Ἐνόσφ εἴμαστε μαζὶ δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ μᾶς νικήσῃ.

Η ΓΡΗΛΑ. — Ἐνόςφ; τί ἐννοεῖς μὲ τὸ ἐνόςφ; Γιατὶ ὄχι πάντα;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Πάντα; πάντα; μὰ μιὰ μέρα. . . ξέρεις εἶναι ἀναπόφευγο μιὰ μέρα. . . πρῶτα ἓνας ἀπ' τοὺς δύο μας. . .

Η ΓΡΗΑ. — Τὶ πᾶς καὶ σκαλίζεις! (Παύση. Τροισαγμένη)
Ἄ, κόπηκε ἡ χολή μου!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὶ τρέχει;

Η ΓΡΗΑ. — Νά, ἓνα ἄστρο, ξαφνικά, δὲν εἶδες; σὺν φλόγα
ἔσκισε τὸν οὐρανό. Ἐκεῖ! (Δείχνει).

Ο ΓΕΡΟΣ. — Καίμιά σημασία δὲν εἶχ. Για κῦτταξε
τὸ δικό μας ἄστρο. Πάντα ἤρεμο καὶ γαλήνιο βασιλεύε
στήν εὐ. . .

Η ΓΡΗΑ. — Σιωπή! θὰ τὸ κάμης νὰ σκοτεινιάσῃ.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Πῶς;! προληπτικὴ μου κατάντησες κι' ὅλας;
αὐτὸ μᾶς ἔλειπε!

Η ΓΡΗΑ. — Ἐσὺ, βλέπεις, πᾶς παρακάτω μὲ τὸ δικό σου
τὸ ἄστρο.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἐγώ. . . Ἐγώ. . . πὶο πολὺ μου θυμίζει
τὴ γνωριμία μας, παρὰ. . .

Η ΓΡΗΑ. — Ἔτσι εἴστε ὅλοι οἱ ἄντρες. Για μιά σας μι-
χροῦπερηφάνεια κρύθεστε πίσω ἀπὸ τὸ δαχτυλάκι σας καὶ
εἴστε στὴν πραγματικότητα πειὸ αἰσθηματικοὶ ἀπὸ τίς
γυναῖκες.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Εἶσαι ἐκνευρισμένη ἀπόψε.

Η ΓΡΗΑ. — Ἐσὺ πὶο πολὺ ἀπὸ μένα προσπαθεῖς ὅμως
νὰ τὸ κρύψῃς. Κάθε ἄλλος θὰ γελοιοῦνταν. (Ἀπὸ δῶ καὶ
κάτω μὲ φαινομενικὴ ἀταραξία κι' οἱ δυό τους ἄν καὶ
κατὰ βάθος εἶναι ὑπὸ τὸ κράτος ἑνὸς ἀκαθόριστου, μεγά-
λου φόβου).

Ο ΓΕΡΟΣ. — Κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ κρύψῃ τίποτε· οὔτε
κἂν ὁ ἄντρας σου.

Η ΓΡΗΑ. — Αὐτὸ θὰ ἔλειπε!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τόσα χρόνια ποῦ εἴμαστε παντρεμένοι ποτέ
μου δέν. . .

Η ΓΡΗΑ. — (Ἀργὰ-ἀργὰ). Μὴ λὲς ψέματα!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ψέματα; ἔνώ! Τὶ ἐννοεῖς; μήπως διατεί-
νεσαι;

Η ΓΡΗΑ. — Μάλιστα, κύριε· ἴσως νὰ ἔχασες.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τότε θὰ πῇ πῶς δὲν εἶναι καὶ κανένα
σπουδαῖο πρᾶμα.

Η ΓΡΗΑ. — Ὁραία δικαιολογία! αὐτὸ δὲν ἀποκλείει πῶς
καί μοῦ κρυφῇ καὶ δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά. . .

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἀποῦ σοῦ λέγω πῶς ὅτι δῆποτε κι' ἄν
ἦταν, δὲ θὰ ἔχω βέβαια δώσῃ σημασία.

Η ΓΡΗΑ. — Ἐξοχα! Καὶ εἰς ἀνώτερα! Ἡ ἀποκατάστασις τῆς Κούλας λοιπὸν δὲν ἔχει γιὰ σένα καμμιὰ σημασίαν, ἔ; ἴσως ἐπειδὴ δὲν εἶναι παιδί μας παρὰ δισεγγόνι μας;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Μὰ τί μπόρεσα νὰ σοῦ κρύψω τέλος πάντων!;

Η ΓΡΗΑ. — Θὰ τὰκούσης. Δὲ μοῦ λές; τί σοφίστηκες νὰ πᾶς νὰ βάλῃς νὰ μιλήσουν τοῦ πατέρα τοῦ Ριρή; Σύστησες μάλιστα καὶ ἐχεμύθεια! Νόμιζες πῶς δὲ θὰ τὸ μάθαινα· ἡ Κούλα μοῦ τὰ ξεμυστηθεύθηκε ὅλα!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἡ Κούλα; Ὡστε ὁ πατέρας τοῦ Ριρή τὰ σέρβιρε τοῦ γιου τοῦ, αὐτὸ τὸ παληόπαιδο τῆς Κούλας, καὶ τὸ βρωμοκόροισο τὰ φόρτωσε τῆς εὐγενείας σου! Φαντάσου νὰ μὴ σύστηνα ἐχεμύθεια!

Η ΓΡΗΑ. — (Μὴ πιστεύοντας τί λέει, μὰ γιὰ νὰ τὸν πειράξῃ). Καλὲ χοριστιανέ μου, τί ἔπαθες; Βρίζεις τὰ παιδιὰ σου· μὴ χειρότερα! Ἀμαρτία εἶναι πῶς τὸ εἶπαν τῆς γιαγιάς τους; ὦραϊα σοῦ πηγαίνει νὰ γυρεύῃς ψεύτικες δικαιολογίες γιὰ τὴ σιωπὴ σου ἀπέναντί μου!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Μὰ ἔπρεπε νὰ ἐννοήσης τὸ σκοπὸ μου. Ἦθελα νὰ στὸ κάμω ἔκκληξῃ!

Η ΓΡΗΑ. — Κι' ἐγὼ ἤθελα νὰ σοῦ κάμω τὴν ἴδια ἔκκληξῃ, γιατί σκέφθηκα τὸ ἴδιο πράγμα γιὰ τὸ γάμο τῆς Κούλας μὲ τὸ Ριρή μὰ θύμωσα ἐπειδὴ δὲν μποροῦσα νὰ ὑποθέσω πῶς θὰ μοῦ ἐκρυβες κάτι ποῦ «δὲν εἶναι κανένα σπουδαῖο πράγμα».

Ο ΓΕΡΟΣ. (Παρωδῶντάς την. Ἀργὰ-ἀργὰ). Μὴ λές ψέματα καὶ σύ. Δὲ θύμωσες γι' αὐτό, θύμωσες γιατί σὲ πρόλαβα.

Η ΓΡΗΑ. — Μὲ πρόλαβες!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Βεβαιότατα! Ἦθελες νὰ εἶχες τὴν πρωτοβουλίαν.

Η ΓΡΗΑ. — Γελιέσαι, φίλε μου· ὅ,τι νὰ πῆς, ἐγὼ τὸ σκέφθηκα πρῶτα.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἀδύνατο, γιατί τὴ βραδεῖά ποῦ καλέσαμε τὸν κ. Φιριάδη μὲ τὸ Ριρή μοῦ ἦρθε ἡ ἰδέα σὰν ἀστραπή, καθὼς καμάρωνα τὰ παιδιὰ νὰ χορεύουν.

Η ΓΡΗΑ. — Ἀμὲ ξέχασες ποιοὺς εἶχε συντείνῃ σ' αὐτὴ τὴν πρόσκληση; Ἐγὼ τὸ συλλογιζόμουν ἤδη μέρες.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὸ ἰσχυρίζεται τὼ ρ' α' μὰ πῶς νὰ σὲ πειστέψω; Μπορεῖς νὰ τὰποδείξῃς.

Η ΓΡΗΛΑ.— "Εκτακτα! Τώρα δὲν πιστεύεις καὶ τὴ γυναῖκα σου! Νὰ ἄντρας οἰκογενειάρχης, νὰ μάλαμα!

Ο ΓΕΡΟΣ.— "Οπῶς καὶ ἂν εἶναι, ἔπρεπε πάντα, τὸ δίχως ἄλλο, πρῶτα ἓνας ἀπὸ τοὺς δυό μας νὰ τὸ σκεφθῇ. (Σταματᾷ ἀπότομα).

Η ΓΡΗΛΑ.— (Σιωπὴ ποὺ καταλήγει σὲ τρομάρα ἀκράτητη κατόπι ἀπ' αὐτὰ τὰ δισήμαντα λόγια. Ξαναπροφέρει μηχανικά). "Επρεπε ... πάντα.... τὸ δίχως ἄλλο.... πρῶτα ἓνας ἀπὸ τοὺς δυό μας... (Συμμαζεύει τὶς σκέψεις της) ὥστε **πρέπει** πάντα, τὸ δίχως ἄλλο, πρῶτα ἓνας ἀπὸ τοὺς δυό μας;

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Τρέμει σύγκορμος). "Ετσι φαίνεται.

Η ΓΡΗΛΑ.— Λοιπὸν στὴν τωρινή μας μοναξιά, μακριὰ ἀπ' τὰ παιδιὰ μας, παραμονεύει ἡ ἀπομόνωση....

Ο ΓΕΡΟΣ.— Μιλᾷς σὰ βιβλίον, σὰ Σίβυλλα....

Η ΓΡΗΛΑ.— "Η ἀπομόνωση! (Ξαφνικὴ φωνὴ τρομάρας). "ὦ!.. Φριχτό!

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Μὲ τραγικὴ ἀπάθεια). Εἴμαστε καταδικασμένοι ὅχι μόνο νὰ πε.... νὰ χωρίσοῦμε, κατὰ ἀχόμα καὶ νὰ ξέρουμε πῶς ἓνας ἀπ' τοὺς δυό μας μιὰ μέρα, πρὶν ἀπὸ τὸν ἄλλο, θά....

Η ΓΡΗΛΑ.— Θά;....

Ο ΓΕΡΟΣ.— ("Ὅ,τι ἀκολουθεῖ μηχανικά, σὰν ἐξωτερικέωση σκέψης) θά φύγη, θάπομονώσῃ τὸν ἄλλο... τελειωτικά.

Η ΓΡΗΛΑ.— Μὰ στὴν ἡλικία μας ἡ ἀπομόνωση εἶναι θάνατος.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Θάνατος ποῦ θά τὸν προξενήσῃ ἄλλος, θάνατος αὐτὸς πραγματικός.

Η ΓΡΗΛΑ.— "Ὁ ἄλλος ἴσως τρομερώτερος γιατί θά ζῇ κανεῖς νὰ τὸν αἰσθάνεται κάθε μέρα γύρω του.

Ο ΓΕΡΟΣ.— "Η εἰρωνεία τῆς ἀπομόνωσης ποῦ ἔχει γιὰ παρηγοριὰ τὴ συντροφιά τοῦ θανάτου!

Η ΓΡΗΛΑ.— "Αφευχτα, ἓνα ἀπὸ τοὺς δυό μας πρὶν.... (Παύση. Μὲ στυγνὴ βραχνή φωνή, μόλις νάκούεται, φυσικὴ πειὸ πολὺ παρὰ μιλητή). Ποιός!!!;;;

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Σηκώνεται νευρικά καὶ βηματίζει ὅλη του ἡ ταραχὴ ξεκλίνεται σὲ λογοδιάρροια). Ποιός! Ποιός! "Ὁραῖα ἐρώτηση μῆκκαμες! Ποιός! Σὰ νὰ ξέρω, σὰ νὰ εἶμαι σὲ θέση νὰ ξέρω! Ποιός! ἓνας ἀπὸ τοὺς δυό μας βέ-

θαια! Ἐγὼ ἢ σύ. Σὺ ἢ ἐγώ. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται. Κάτι ὅμως εἶναι βέβαιον πῶς ποτὲ κι οἱ δύο μας μαζί... λέγω μιὰ μεγάλη ἀνοησία. Σὰ νὰ εἶναι δυνατόν ποτέ. Σὰν θὰ ἔστεργες ποτέ σεν νὰ μάκολουθήσης ἢ εἰς ἐγώ... (χαμηλόφωνα σὰ νὰ ντρέπεται πῶς εἶναι ἄνθρωπος) ὅχι δὲν θὰ εἶχα τὸ σθένος... (ἐξακολουθεῖ καθὼς πρίν). Μόνο τότε θὰ ἦταν δυνατό. Μιὰ τέτοια θυσία εἶναι ἀδύνατη. Κανένα κοινὸ δυστύχημα στὸ τραῖνο, στὴ θάλασσα· μὰ στὴν ἡλικία μας δὲν ταξιδεύουν. Μιὰ συναυτοκτονία ἴσως (Συλλαβιστά). **Συναυτοκτονία.** Τὶ παράξενη λέξι! πόσους κόσμοις κλείνει γι' αὐτοὺς ποὺ μποροῦν νὰ τὴν καταλάβουν! Φαντάσου ὅμως τὶ σκάνδαλο, τὶ θὰ πῇ ὁ κόσμος, στὴν ἡλικία μας! (Γελᾷ σπασμωδικά). Ἔπειτα, ποῦ λές, σκοτιστήκαμε τὶ θὰ πῇ ὁ κόσμος! σὲ διακόσια χρόνια ὅλοι μας θὰ πεθάνουμε! ὁ κόσμος ἄς πᾶ νὰ κουρεύεται! (Στέκει μπροστά της καὶ συνεχίζει αὐτὸ του τὸ παραλήρημα· ἐκείνη τὸν κυττάζει ἔννεή). Καὶ ὅμως, ξέρεις, εἶναι κάτι φριχτὸ νὰ συλλογιστῇ κανεὶς πῶς θὰ πεθάνουμε καὶ τὸ φριχτότερο πῶς δὲν μπορούμε ν' ἀντιδράσουμε καθόλου! (Αὐτοκοροῖδευτικά, φρενιασμένος). Τὶ ἀνοησίες ποῦ ξαναμασσῶ! σὰ νὰ σοῦ λέω καινούργια πράγματα. Αὐτὰ ὅμως ὅλοι μας τὰ ξέρουμε καὶ φοβούμεστε νὰ τὰ συλλογιστοῦμε! Εἶμαι μωρός! (Μισοεπιβλητικά) Θὰ σοῦ πῶ ὅμως κάτι ποῦ σκέφθηκα ποῦ θὰ δῇς τὴν ἀδικία, τὴν φοβερὴ ἀδικία τοῦ θανάτου. Ζύγισε καλὰ τὰ λόγια μου. (Ἡ νευρική του ταραχὴ καὶ ἡ ἐξαπὴ του αὐξάνουν). Φαντάσου πόσο λίγο λογαριάζουμε, ἀφοῦ εἴμαστε καταδικασμένοι νὰ βρωμήσουμε καὶ νὰ χωθοῦμε κάτω ἀπ' τὴ γῆ γιὰ νὰ μᾶς φάνε τὰ μαμούδια, τὰ σκουλήκια καὶ ὅλα τὰ σιχαμερᾶ μυξοζωῖφι ποῦ λύνουμε μὲ ἀηδία κάτω ἀπ' τὸ τακοῦνι μας, λές καὶ ἡ φύση ἐκδικιέται οἰχτροᾶ αὐτὴ τὴν ὕβρη ποῦ τῆς κάνουμε ζωντανοί. Σίγουρα, ἡ στρατιὰ τῶν σκουληκιῶν ποῦ θὰ χοντραίνει ἀπὸ τὸ ξύγκι μας θὰ περνᾷ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀθῶων μαμουδιῶν ποῦ σὲ μιὰ ὑπέρτατη ἀδιαφορία ἢ σὲνα μορφασμὸ ἀηδιασμοῦ σκοτώσαμε στὴ ζωὴ μας.

Η ΓΡΗΛΑ. — (Ἐξάλλη). Παῦσε, παῦσε γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Φαντάσου αὐτὴ τὴν οἰχτρή μας καταδίκη. Ψιλοσήπησέ την! Φαντάσου τὴν κοροϊδία ὅταν τὸ ψόφιο κορμὶ ἐνὸς βασιλεῖς τὸ πᾶνε μὲ τιμὴ καὶ δόξες στὸ ὑπόγειο

λουκούλλειο γιορτάσι. Ἡ τιμὴ γίνεται στὰ σκουλήκια, ποῦ τοὺς πηγαίνουν μὲ πομπὴ τὸ κουφάρι γιὰ πανδαισία! οὔτε στὶς μεγαλύτερες γιορτὲς τῆς βασιλείας, ὁ ἀρχοντίας καλέστηκε μὲ τόσο μεγαλεῖο στὸ συμπόσιο! Καὶ δὲν εἶναι αὐτὸ μοναχά. Σὰν ἀστραπὲς κατεβαίνουν οἱ πειὸ παραζένες ἰδέες στὸ κεφάλι μου. Ἄκου καὶ φοῦξε: Τὸ χειρότερο ἀντικείμενο, τὸ εὐτυχέστερο πρᾶγμα ποῦ ἔχουμε στὸ σπῆτι μας δὲν ἔχει τὴν κακομοιριά μας. Συλλογίσου· ἅμα ξεψυχήσουμε τὸ κάθε τί, τὰ ροῦχα, ἡ καρέκλες . . . μὰ βοῦρτσα . . . ἓνα κουτάκι, ἓνα κυριπί, ὅλα θὰ βρῖσκονται ἀκόμα στὴ θωπεΐα τῆς ἀτμόσφαιρας, στὸν ἀέρα, ἔξω ἀπὸ τὸν τάφο· ἴσως καὶ θὰ ξεσκονίζονται ἀπὸ ἓναν ἀπ' τοὺς διό μας ἐνῶ ὁ ἄλλος στὸ χῶμα καὶ στὴ λάσπη θὰ πρῆζεται στὴ σαπίλα καὶ θὰ σκάνη σὰ νταβούλι γιὰ νὰ θρῆψη μὲ τὴ δυσωδία του μυριάδες μικρόδια, βδέλλες, γλίντζες καὶ σκορπιούς!

Η ΓΡΗΑ. — (Βουλώνει ταυτιά της). Γιὰ τὸ Θεό, σώπασε! Μὴ βλαστημᾷς· κολάζεσαι. (Σηκώνεται καὶ τὸν ἀγκαλιάζει). Τὶ ἰδεά νανοίξης τέτοια κουθέντα, τέτοια στιγμή, τέτοια μέρα! (Ἠλιθία σιωπῇ).

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Μὲ ἀπορία). Ἐγὼ ἀνοιξα τέτοια κουθέντα; Ξέχασες ποῦ σὺ πρῶτη.

Η ΓΡΗΑ. — Ἐσὺ μὲ παρεξήγησες. Ἡσύχασε. Δὲν ἔχει σημασία ποιὸς πρωτάρχισε. (Τὸν βάζει καὶ κάθεται κι αὐτὴ πλάϊ του σένα σκαμνάκι· συνδιαλλαχτικά). Ἐσύ . . . ἐγὼ ἴσως . . . ποῦ νὰ θυμοῦμαι. Πάντα ἓνας ἀπ τοὺς δύο μας πρῶτα . . .

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Τινάζεται). Πάλι! πάλι! Ἐνας ἀπ τοὺς δύο μας πρῶτα! Μὰ γιατί αὐτὴ ἡ σκέψη, αὐτὰ τὰ λόγια εἰπωμένα πότε ἀπὸ μέ, εἴτε ἀπὸ σένα, μᾶς τυλίγουν ἀπόψε σὰν φρεΐδια καὶ θέλουν νὰ μᾶς πνίξουν;

Η ΓΡΗΑ. — (Ἀποτροπιασμένη). Ἄς μᾶς ἔπνιγαν μαζὶ τοῦλάχιστον.

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Ἀδυσώπητα). Πρῶτα ἓναν ἀπ τοὺς δύο μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἀπαίσια βεβαιότητα ποῦ μᾶς μένει· ὅχι μόνο εἴμαστε καταδικασμένοι, παρὰ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο μας θάξῃ καὶ τὸ πρόσθετο βασανιστήριο νὰ δῇ τὸν ἄλλο νὰ χάνεται καὶ νὰ τὸν θρηγῇ ἀπομονωμένος!

Η ΓΡΗΑ. — Ἡ σκέψη μας τραβιέται στὸ ἴδιο βάρα.

θρο, σὰ νὰ εἶναι παρμένη ἀπὸ μιὰ ρουφήχτρα... σὰ
ζαλισμένη....

Ο ΓΕΡΟΣ.—Τὶ νὰ κάνουμε, νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ τὸν ἐφι-
άλτη.... (Σιωπή). Πόσο ἀκριβὰ πληρώνουμε τὴν εὐτυχία
μας. (Αὐνυόμονα) Λέγε λοιπόν, τὶ νὰ κάνουμε;

Η ΓΡΗΑ.—(Δίχως πεποίθησι). Νὰ ξεχάσουμε.

Ο ΓΕΡΟΣ.—(Μὲ ἄφατο πόνο) Πῶς; πῶς;

Η ΓΡΗΑ.—Διάβασα σένα βιβλίο....κι ἐγὼ δὲν θυμοῦ-
μαι....κάτι σχετικό...."Αχ! ποῦ νὰ ψεῖξω νὰ τὸ βρῶ;..
νὰ πῆγαινα στὴ βιβλιοθήκη.

Ο ΓΕΡΟΣ.—Μὴν ἀλληλομακρυνόμαστε τέτοιαν ὥρα,
πᾶμε μαζί σὰν θέλῃς. (Ταπεινότητα). Τὶ ντροπὴ στὴν ἡλι-
κία μας νὰ βρίσκουμε ἀκόμα γλυκεῖα τὴ ζωὴ!

Η ΓΡΗΑ.—"Ηθελα νὰ σοῦ ξαναδιάβαζα ὅ,τι βρῆκα....
μὰ εἶναι ἀδύνατο....ποῦ νὰ θυμηθῶ....

Ο ΓΕΡΟΣ.—(Διγὰκι ἡσυχασμένος). Μοῦ φέρνεις στὸ
μυαλὸ μιὰ παράξενη σκέψη ποῦ μὲ βασάνιζε ἀνέκαθεν,
ἀπὸ τὰ παιδικὰ μου χρόνια. Διαβάζοντας, ταχτικά, μιὰ νό-
στιμη φράση, ἀκόμα μιὰ εἰκόνα ἢ καὶ μιὰ ὥραϊα τυπω-
μένη σελίδα χτυποῦσε στὰ μάτια μου. Δὲν μοῦ ἔκαμε ποτὲ
καρδιά νὰ γυρίσω τὸ φύλλο γιατί εἶχα τὴν παράξενη ἐντί-
πωση πῶς ἦταν ἡ τελευταία φορὰ ποῦ ἔδλεπα αὐτὴ τὴ
γραμμὴ, αὐτὴ τὴν εἰκόνα, τὴ σελίδα. Τέτοια σκέψη δὲν
μπορεῖς νὰ φανταστῇς τὶ ὀδυνηρὴ ποῦ ἦταν. Ἐφτασε νὰ
φαρμακέψῃ ὅλη μου τὴ μέρα καὶ νὰ μὲ κίνη νὰ συχαθῶ
τὸ διάβασμα ποῦ τόσο ἀγαποῦσα· γαυτὸ καὶ τώρα δὲν μοῦ
φαίνεται καθόλου παράξενο σὺ νὰ μὴ θυμᾶσαι πειᾶ ποῦ
διάβασες κάτι γιὰ νὰ ξεχάσουμε τὸν ἐφιάλτη μας....

Η ΓΡΗΑ.—'Αλλοίμονο, τὸν ξαναθυμίζεις.

Ο ΓΕΡΟΣ.—Δὲ σοῦ ἔλεγα τίποτα γιὰ νὰ μὴ σάνησυ-
χίσω. Μὰ νὰ εἶσαι βέβαιη πῶς κάθε ἄνθρωπος ἔχει τέτοιες
προαισθήσεις ποῦ ντρέπεται καὶ στὸν ἑαυτὸ του ἀκόμα νὰ
τὶς φανερώσῃ.

Η ΓΡΗΑ.—Μιλᾷ ὁ Σατανᾶς ἀπὸ τὸ στόμα σου...

Ο ΓΕΡΟΣ.—(Μὲ ἀληθινὴ διαβολικὴ λύσσα σὰ νὰ τέρ-
πεται ναῦτοβισανίζεται). Ἔτσι συχάθηκα καὶ τὸ θέατρο
μαζί μὲ τὸ διάβασμα. Τὸ ἓνα μοῦ θυμίζει τὸ ἄλλο. Γιαυτὸ
καὶ τραβηχτήκαμε σαυτὴ τὴ μοναξιά χρόνια τώρα, πρὶν
ἀκόμα γεράσουμε. Θυμοῦμαι μιὰ βραδεῖα· εἴμαστε στὸ
θέατρο, σένα θεωρεῖο, μὲ τὴ συχωρεμένη μας τὴ Βέρα καὶ

τὸν ἀρραβωνιαστικὸ τῆς. Παίζαν μιὰ ξεκαρδιστικὴ κωμωδία. Τὰ χαχλιόματα τῆς Βέρας σέκαμαν νὰ τὴν ἀγριοκυττάξῃς μὲ τρόπο καὶ νὰ σκουντᾷς. Ἐγώ, ξέρεις τί συλλογιούνται;

Η ΓΡΗΛ. — Τί;

Ο ΓΕΡΟΣ — (Μεφιστοφελικά). Ἔβλεπα τόσα κεφάλια στὴ μισοσκότεινη πλατεῖα ποῦ κάγγαζαν! Τὸ γέλοιο τοὺς μοῦ φάνηκε σὰ μωρασμὸς διυμόνων καὶ ἔτσι θυμήθηκα τὸ θάνατο καὶ λογάριζα πρὶ ἴτω; σένα χρόνο, βέβαια σὲ πέντε χρόνια, ἀπὸ τὲς τόσες μέρες, ποιοὺ ξέρει πόσες, ἀπὸ μιὰ τυχαία γελοία ἀρρώστεια ἢ κανένα δυστήχημα, θὰ ἦταν κούφια κόκκιλα ξεκοκκλιασμένα ἀπὸ τὰ μερμήγγια! Ἡ ἀφροντισία ὁλονῶν ποῦ παραδίδονται στὴ στιγμιαία ἐκείνη ἡδονὴ εἶχε κάτι τὸ ἀποιορόπαια τραγικόν. Ἐν τῷ μεταξὺ πέθανε ἡ Βέρα μας. Κύτταξε σύμπτωση! Τὸ κρανίον τῆς ξέσκιλλο, σκελετικόν....

Η ΓΡΗΛ. — (Μὲ ρόγχο φρίκης). ὦωω! (Φράζει τὰ μάτια τῆς):

— Παύση ἀρετὴ —

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Ἀλλάζει τόνο φωνῆς, ἡπιώτερος). Μιὰ σκέψη ὅμως μὲ παρηγοροῦσε. Συλλογιζόμουν πῶς δὲν πεθαίνουμε μονάχα ἡμεῖς· ὅλα τελειώνουν. Τέλος θὰ πῇ θάνατος. Καὶ ἡ ἰδέες καὶ ἡ ἐντυπώσεις πεθαίνουν καὶ σβύνουν. Μόνο τᾶψυχα πράματα δὲν πεθαίνουν. Καὶ ἴσως οἱ πιὸ δυστυχισμένοι νὰ εἶναι αὐτοὶ ποῦ νοιώθουν πῶς ἦρθε τὸ τέλος τοὺς, σὰν ἡμᾶς σαυτὴ τὴν ἡλικία. Λὲ νοιώθεις σὰ μιὰ τύψη νὰ σὲ βαραίνει, αὐτὴ ἡ μακρυνὰ μας ζωὴ;

Η ΓΡΗΛ. — Ὅχι.

Ο ΓΕΡΟΣ — Καὶ ὅμως, γιὰ θυμήσου, τὸν Κωστάκη μας τὸν πῆρε ὁ χάρος ἔξη χρονῶ μόλις πλασματάκι. Εἴμαστε σχεδὸν παιδιὰ τότε ἀκόμα, νειόπαντροι κλάψαμε καὶ ξεχάσαμε.

Η ΓΡΗΛ. — ὦς καὶ ἡ λύπη μας πέθανε.

Ο ΓΕΡΟΣ — Ἄμα συλλογίζεσαι πῶς ἡμεῖς ζήσαμε τόσο πολὺ καὶ ἀκόμη βαστοῦμε στὴν ὑγεία μας, δὲ νομίζεις πῶς κλέψαμε τὴ ζωὴ τοῦ μικροῦ μας τοῦ Κωστάκη; Εἶχε δικαίωμα καὶ αὐτὸς νὰ χαρῇ τὸ φῶς.

Η ΓΡΗΛ. — (Κλαίγει σιωπηλά). Γλυκό μου παιδί! Ἀκαρδε, εἰς μου θυμίζεις!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ἡ λύπη μας δὲν πέθανε.

Η ΓΡΗΑ.— Τὴν ἀνάστησες μὲ τὰ σκληρά σου λόγια.
(Λυγμοί). Τὶ πηγες νὰ μοῦ θυμήσης τὴν πρώτη μας συμ-
φορά, στὰ χρυσά μας χρόνια!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Μά.... (Θέλει νὰ τῆς σηκώσει τὸ κεφάλι).

Η ΓΡΗΑ.— Μή.... ἄφισέ με στὸν πόνο μου, δήμιε,
ποῦ βουλήθηκες νὰ μὲ δηλητηριάσης στὴν ἡσυχία μου!
(Ἀναφυλλητὰ) Κωστάκη μου, γλυκό μου πουλί!

Ο ΓΕΡΟΣ.— (Τὴν ἀτενίζει γιὰ μιὰ στιγμή σὰ νὰ τὰχῃ
χαμένα. Ἡ ἔκφρασή του μοιάζει ἐνός ἀνθρώπου ποῦ κάτι
ζητεῖ μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του καὶ κάτι θαρρεῖ πῶς
βοῆκε δίχως ἀκόμα νὰ τὸ καλοξεδιαλύσῃ. Διαγράφεται στὰ
χαρακτηριστικά του ἡ ἀγωνία νὰ μὴν τοῦ ξεφύγῃ κείνο
ὅπου θαρρεῖ ποῦ διαβλέπει τὴ σωτηρία).... Λησμόνησε τὸ
παρόν, τὸ λησμόνησε. (Τῆς ἀκκουμπᾷ τὸ κεφάλι στὴν πολυ-
θρόνα καὶ σηκώνεται· στέκει λίγο παρήμερα καὶ τὴ βλέπει
καὶ συλλογιέται. Μὲ μόλις ἀκουόμενη φωνή). Ἄκουσε...
(Ἡ Γρηὰ σηκώνει τὸ ὦραϊό της πρόσωπο ποῦ ὠμορφαί-
νουν ἀκόμα παραπάνω τὰ δάκρυα) δὲν μπορῶ νὰ σοῦ
ἐκφράσω τί μοῦ περνᾷ ἀπὸ τὸ νοῦ, .. νά, ἔτσι... πῶς νὰ σὲ
πῶ; .. σὲ λύπησα, εἶσαι δυστυχισμένη..

Η ΓΡΗΑ.— Δὲ σὲ συνορίζομαι.

Ο ΓΕΡΟΣ.— Χάρηκα ποῦ σὲ λύπησα κι ἐγὼ δὲ ξέρω
γιατί... Μὰ πῶς νὰ σὲ πῶ... αἰσιθάνθηκε μιὰ χαρὰ ἡ καρ-
διά μου..

Η ΓΡΗΑ.— Κούνησε ὁ νοῦς του!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Ἴσως νὰ μὴν καταλαβαίνης τί γίνεται μέσα
μου, μὰ δὲν μπορῶ νὰ κρύψω τὴ χαρά μου. Θὰ ἤθελα καὶ
σὺ νὰ μὲ λυποῦσες καθὼς σὲ λύπησα,

Η ΓΡΗΑ.— Βάλε τὸ χέρι σου, Μεγαλόχαρη!

Ο ΓΕΡΟΣ.— Γιατί ἔτσι κι' ἐγὼ θὰ ξεχνοῦσα σὰν καὶ
σένα.... γιὰ μιὰ στιγμή τοῦλάχιστον.

Η ΓΡΗΑ.— Θὰ ξεχνοῦσες; Τί;

Ο ΓΕΡΟΣ.— Σῶπα. Ἐκεῖνο ποῦ οὔτε κἂν νὰ συλλογι-
στοῦμε πρέπει. Αὐτὸ ποῦ πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ ξε-
χνοῦμε, ὅσο κι ἂν μᾶς τὸ ξαναθυμίζουν αὐτές μας οἱ προ-
σπάθειες. (Πυρετώδιστα). Ἐλα λοιπόν, σκάλισε στὸ μνημο-
νικό σου, ξέθαψε ὅσα θησαύρισε χρόνια τώρα, τὰ πιὸ λυ-
πηρά, τὰ πιὸ θλιβερά, τὰ πιὸ ἀπαίσις δυστυχήματα ποῦ
μᾶς βούτηξαν στὰ μαῦρα. Στόλισέ τα πλούσια μὲ τίς πιὸ

ἀποτρόπαιες λεπτομέρειες καὶ μὴ μὲ λυπηθῆς, μὴ μὲ συμπο-
νέσης· ἀράδειασε ὅλες τὶς ξεχασμένες πίκρες νὰ ξαναμα-
τώσῃ ἡ καρδιά μου, νὰ μὲ πνίξῃ ὁ καὺμός, γιὰ νὰ ξεχάσω
.. αὐτὸ .. αὐτὸ .. τὸ πιὸ ἀπαίσιο, τὸ πιὸ τρομερό, τὸ ἀκα-
τανόμαστο !

Η ΓΡΗΛ. — (Ποῦ κατάλαβε) Τὶ θέλεις νὰ σοῦ πῶ ;
ὁ βίος μας ἔκτος ἀπὸ μερικὰ ἀναπόφευχτα πένθη ἦτανε
τόσα χρόνια μιὰ ἀχτίδα εὐτυχίας.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὶ τοκογλύφος ἢ εἰμασμένη ! Κύτταξε
αὐτὴ ἡ εὐτυχία εἶναι ἡ τωρινή μας δυστυχία· πληρώνουμε
ἄδρὰ τὰ εὐτυχισμένα χρόνια. Ἡ μοῖρα δὲν στέργει νὰ μᾶς
φυλάξῃ ἀπὸ τὸ φόβητρο τοῦ αἰώνιου ζόφου. Ἄν εἴμαστε
πιο δυστυχισμένοι πρὶν, ἴσως νὰ εἴχαμε λίγο δικαίωμα ἡσυ-
χίας τώρα, ὅχι πιά εὐτυχίας.

Η ΓΡΗΛ. — Τόσα χρόνια δὲν συλλογιστήκαμε τὸ τέλος.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Γιατὶ στὴν εὐτυχία μας εἴχαμε ἄπειρες ἀσχο-
λίες ποὺ ἀπάρτιζαν αὐτὴ τὴν εὐτυχία μας. Γιὰ συλλογίσου:
ἡ ἀνατροφή, ἡ ἀποκατάσταση τόσων παιδιῶν κι ἐγγονιῶν
μας, τῶν μικρῶν ὅλων. . . .

Η ΓΡΗΛ. — Σήμερα πιά τελειώσαμε καὶ μὲ τὸ τελευταῖο
μας μικροεγγόνι. Θεμελιώσαμε τὴν εὐτυχία του. Ἄλλο
πιά δὲν ἔχουμε νὰ συλλογιστοῦμε. Τελείωσε ὁ προορισμός
μας.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Καὶ συλλογιστήκαμε τὴν κατάντια μας, τὰ
κουφάρια μας.

Η ΓΡΗΛ. — Ὡστε ποτὲ δὲ μᾶς ἔρχονταν τέτοια μαύρη
συλλογή, ἂν δὲν ἔρχονταν ξαφνικὰ ἓνα τέλος στὶς φροντίδες
γιὰ τὰ παιδιὰ μας.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Πάντα κάτι θὰ εἴχαμε ὅπου θὰ στρέφουν-
ταν ἡ προσοχή μας, μακρὰ ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς μας (Ὁλό-
ψυχα). Τὶ παρηγορήτρα θὰ μᾶς ἦταν μιὰ συμφορὰ, μιὰ
δυστυχία !

Η ΓΡΗΛ. — Τὶ νὰ γίνῃ, ἀφοῦ εἴχαμε τὸ δυστύχημα νὰ
περάσουμε μιὰ εὐτυχισμένη ζωὴ ;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Καὶ ὅμως **πρέπει** νὰ μυνθοῦμε: νὰ διώ-
ξουμε τὸ βραχνᾶ ποῦ μᾶς **πλακώνει**. Σὲ δυὸ κακά, καλύτερό
τὸ μικρότερο. Μόνο τὸ μαῦρο χᾶδι τῆς δυστυχίας θὰ μᾶς
ἔσωζε. . . .

Η ΓΡΗΛ. — (Σταυροκοπιέται τρεμάμενη). Μὴ βλαστημᾶς.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέγω. Φαντάσου τί θὰ εἶναι

στό ἐξῆς ὁ βίος μας μαυτὴ τὴν γελοία εὐτυχία ποῦ μᾶς κάμνει νὰ μὴνῆχουμε καμμιάνᾶλλη φροντίδα, ἐξὸν τὸν θάνατο. Ἡ δυστυχία, ὅσο μεγαλείτερη, τόσο καὶ θὰ μᾶς δημιουργήσῃ ἓνα σωρὸ σκοτοῦρες, περισπασμοὺς χίλιω λογίων ποῦ θὰ μᾶς κάμουν νὰ ξεχάσουμε.

Η ΓΡΗΑ. — Τὶ εἰρωνεῖα στὸν κόσμον ἢ εὐτυχία !

Ο ΓΕΡΟΣ. — Πρέπει νὰ τὴ διώξουμε· νανοῖξουμε τὶς καρδιές μας διάπλαται στὴ Μαύρη Συμφορά, ἄλλοιῶς θάρρη ὁ Χάρος νὰ θρονιασῇ μέσα μας γιὰ πάντα.

Η ΓΡΗΑ. — Τὶ νὰ κάμουμε λοιπόν; τὶ νὸ γίνῃ; βοήθησέ με . . ὦ εἶναι φορικτό, τρομάζω . . . Θεέ μου, λυπήσου μας !

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὶ τρέχει ;

Η ΓΡΗΑ. — Τὴν εὐτυχία νὰ διώξουμε . . νὰ ἐπικαλεσθοῦμε τὴ δυστυχία . . .

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Ἀδυσώπητος, τρελλός). Μὲ ὅλη μας τὴν καρδιά γιὰ νάρρη. Πρέπει.

Η ΓΡΗΑ. — Τὶ μίξερα πλάσματα τοῦ εἴμαστε. Πόσο ἢ ζωὴ μᾶς κοροϊδεύει !

Ο ΓΕΡΟΣ. — Πρέπει νὰ ἐπικαλεστοῦμε μὲ ὅλη τὴν εὐλικρίνεια τὴ δυστυχία στὸ κεφάλι μας. Κάθε ἄλλη λύπη ἀδύνατη.

Η ΓΡΗΑ. — Ἀπάνθρωπε ! Εἶναι τρομερὸ τὸ βάραθρον τῆς ἀθλιότητος καὶ τοῦ ἐγωῖσμοῦ μας.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἀνθρωποι εἴμαστε. (Τραγικὴ μεγάλη παύση).

Η ΓΡΗΑ. — (Μὲ ξέθωρη φωνὴ συλλαβὴ-συλλαβή). Ἔχεις δίκαιο, **πρέπει**.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Τὶ μᾶς στοιχίζει ἓνα τέτοιο «πρέπει» !

Η ΓΡΗΑ. — Ὡστε σαυτὸ τὸν κόσμον πρέπει πάντα νὰ πληρώσῃ κανένας τρίτος; Πρέπει γιὰ κίνδυνον . . . ἄλλων **ἄλλων** νὰ φωνάζουμε τὴ δυστυχία στὰ κεφάλια μας ποῦ θὰ μᾶς παρηγορήσῃ ;

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἐννοῶντας πολὺ καλὰ ποιοὶ εἶναι οἱ . . . ἄλλοι . . . πού πρόφεραν τὰ χεῖλιά σου . . .

Η ΓΡΗΑ. — Ἐρμήνευσα τὴ σκέψῃ σου. Σῆσένα μίλησε ἡ καρδιά σου καὶ σῶπασε τό στόμα σου. «Ἀδύνατη κάθε ἄλλη λύπη» μοῦ εἶπες. Νὰ μπορούσαμε . . . ἀδύνατο ! . . . πρέπει νὰ διώξουμε τὴν εὐτυχία.

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Ἀπηνής). Μὲ κάθε θυσία ! καὶ μὲ ὅλη

μας τὴν καρδιά νά κράξουμε τὴ συμφορὰ! (Ἀκούεται σὲ μικρὴ παύση ἀπαντῶτὸ σφύριγμα τραίνου ποῦ παύει γιὰ λίγο καὶ ξαναρχινᾷ).

Η ΓΡΗΑ. — (Πετιέται) Τεῖν' αὐτό;!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Περίεργο, τέτοια ὥρῃ. Τὶ ἀσυνείδιστο σφύριγμα! Δὲν ἔχει τραῖνο κατόπι ἀπ' αὐτὸ ποῦ πῆραν τὰ παιδιά. (Σιωπῇ).

Ο ΓΕΡΟΣ καὶ Η ΓΡΗΑ. — (Ταυτόχρονα, μὲ ρῆγος τρομάρας). Ἡ ἀπάντηση τῆς συμφορᾶς!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἔρχεται!

Η ΓΡΗΑ. — Ἴσως νὰ ἦρθε κι ὅλας! (Ξέτρελλη) Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τί νὰ εἶναι; Νὰ μὴ γένηκε κανένα δυστύχημα στὴ γραμμὴ; σύγκρουση, ἐκτροχίαση. . . κατὶ τρέχει. Πρέπει νὰ μάθουμε, τρέξε νὰ ρωτήσης. (Σφύριγμα πάλι).

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Πτῶμα) Ἔλα μαζί μου, δὲν ἔχω τὸ θάρρος (Σφύριγμα). Ἴσως νὰ εἶναι τίποτε, καμμιά ἰδιαίτερη ἀμαξοστοιχία.

Η ΓΡΗΑ. — Τέτοιο παράξενο ἀπαντῶτὸ σφύριγμα τᾶκουσες ποτὲ σου; Σὰν στεναγμὸς ἀγωνίας.

Ο ΓΕΡΟΣ. — (Μὲ τρεμάμενη φωνή) Ἀνησυχεῖς ἄδικα. Ἴσως κανένα τραῖνο μὲμπορεύματα. (Σφύριγμα πάλι κάπως ἀπομακρυσμένο).

Η ΓΡΗΑ. — Βλέπεις, ἀπὸ μακριὰ τώρα ἀκούγεται, σὰ σειρῶνα κινδύνου· τρέχει στὸν τόπο ὅπου ἔγινε τὸ δυστύχημα. Στὴ διεύθυνση τῶν παιδιῶν. . .

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἡ συμφορὰ μᾶς ἐμήνυσε.

Η ΓΡΗΑ. — Ἴσως ὅμως καθὼς λὲς νὰ μὴν εἶναι καὶ τίποτε.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ἴσως. (Μὲ τὸ τραγικώτερο ἐρώτημα). Τὶ νὰ εὐχηθοῦμε;

Η ΓΡΗΑ. — Νὰ εἶναι ἢ νὰ μὴν εἶναι τίποτα;

Ο ΓΕΡΟΣ. Ἴσως νὰ μᾶς φοβέρισε μονάχα ἡ δυστυχία.

Η ΓΡΗΑ. — (Φωνὴ τῆς καρδιᾶς) Μακάρι! (Φωνὴ τοῦ μυλοῦ) Συλλογίσου. . . συλλογίσου τί θὰ καταντήσουμε ἂν μᾶς ἀφήσῃ ἡ δυστυχία. Σκέψου ποιὸς μᾶς περιμένει.

Ο ΓΕΡΟΣ. — Ὁ Χάρος!

Η ΓΡΗΑ. — (Ἐξαλλη) Ὁχι, *κάθε ἄλλο* παρὰ αὐτό!

Ο ΓΕΡΟΣ. — Κάθε ἄλλο. . . Τὶ τέρας εἶναι ἡ ψυχὴ ποῦ μᾶς ρίζωσε ἡ πλᾶση στὸ κορμί μας!

Η ΓΡΗΑ. — Τὶ φταῖμε ἂν εἴμαστε ἄθελα πλασμένοι

τέρτα; (Σὰ βρυκόλακες, σὰν φαντάσματα, ἀγκαλιασμένοι
σῆνα ὕστατο καὶ ὑπέρτατον φόβο, τεντώνουν τὸ κεφάλι τους
καὶ ἀκοῦνε, ἀσθενικὸ πειά, τὸ ἴδιο συγκομμένο σφύριγμα
τῆς ἀγωνίας ποῦ σβύνει, παιδευμένοι ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία,
μὴ ξέροντας οἱ ἴδιοι τὶ νὰ εὐχηθοῦν, βουτηγμένοι στὴ
δυστυχία, μὰ καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ λησμονώντας ὅτι ὅλους
μᾶς περιμένει.

Γύρω τους ἡ φύση, ἀδιάφορη, ξαπλώνει τὶς ὁμορ-
φιές τῆς ἔκπαγλης νυχτιᾶς μὲ τὸ γλαυκὸ σεληνόφωτο ποῦ
χαϊδεύει τὴν γαληνεμένη θάλασσα, ἀπέραντα, μὲ τὶς
ἀστροκέντητες μαρμαρυγές της).

ΠΑΡΙΣΙ 28 Η', 1924

Μ. ΒΑΛΣΑΣ

ΑΠΟ ΤΗ Β'. ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΕΞΑΣΤΙΧΩΝ

«ΦΙΛΟΤΗΤΕΣ»

Πόσο γλυκὰ ἀσωτεύονται τὰ ἐρωτημένα πλάσματα
σὲ μεσονύχτιους ἀσπασμοὺς καὶ σ' ὀρθρινὰ ἀγκαλιάσματα !
Οἱ ποθολάγγευτες ψυχές, τὰ ποθοπλάνταχτα κορμιά
κατὰ τὶς νύχτες τοῦ Ὁργασμοῦ σὰν ἄρμενα ἀρμενίζουν
στῆς Ἥδονῆς τὰ πέλαγα μὲ φουσκωμένα τὰ πανιά.
Κι ἀπ' τὰ ταξίδια νέες ζωές τὴν πλάση πλημμυρίζουν.

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ